Kitba ta' Marcello Ghirlando OFM

L-ittra ta' Ġakbu

Meta nifthu l-Bibbja bil-Malti tal-Għaqda Biblika Maltija, insibu dan il-kliem ta' Introduzzjoni qabel l-Ittra ta' San Ġakbu: "L-Ittra ta' San Ġakbu hi waħda mill-ittri msejħin Kattoliċi – universali – għax indirizzati lill-insara kollha, jiġifieri din l-ittra, l-Ewwel ta' Ġwanni, it-tnejn ta' Pietru, u dik ta' San Ġuda; magħhom inżidu t-tieni u t-tielet ta' San Ġwann għalkemm dawn huma indirizzati lil żewġ knejjes partikolari. Minkejja li fil-bidu kien hemm xi dubji dwar l-ispirazzjoni tagħhom, barra l-Ewwel ta' Pietru u l-Ewwel ta' Ġwanni, mal-ħames seklu dawn id-dubji għebu.

San Ġakbu kiteb minn Ġerusalem madwar is-sena 48/49 WK lit-tnax-il tribù, il-Knisja kollha, mxerrdin mad-dinja. L-ittra tiegħu fiha tagħlim prattiku għall-ħajja nisranija fost il-pagani u għalhekk tidħol fit-tradizzjoni Biblika tal-Kotba ta' l-Għerf".

Min kien Ġakbu?

Hemm ħames persuni bl-isem ta' Ġakbu li jissemmew fil-Ġdid Testment. Min kienu u min seta' kien l-awtur ta' din l-ittra?

Irridu l-ewwel u qabel kollox insemmu lil Ġakbu, ħu Ġwanni, ulied Żebedew (Mk 1, 16-20). Dan kien wieħed mill-ewwel appostli li ġew imsejħa minn Ġesù u wieħed miċ-ċirku intimu, flimkien ma' Pietru u Ġwanni, li kienu xhud tal-mumenti mportanti tal-ħajja ta' Ġesù, bħat-Trasfigurazzjoni u t-talba ta' Ġesù fil-Ġetsemani. It-tradizzjoni nisranija dejjem tat il-laqam "il-kbir" lil dan Ġakbu biex tagħmel differenza minn Ġakbu "ż-żgħir", bin Alfew. Ġakbu ġie maqtul mis-Sultan Erodi Agrippa I fis-sena 44 wara Kristu, kif insibu f'Atti 12, 2: "Huwa qabad lil Ġakbu, ħu Ġwanni, u qatgħalu rasu". Dan Ġakbu mhuwiex l-awtur ta'l-ittra.

Hemm imbagħad Ġakbu, bin Alfew. Dan jissemma fil-lista ta' l-Appostli (Mt,10,3; Mk 3, 18; Lq 6, 15; Atti 1, 13). Ftit nafu fuqu u x'aktarx huwa l-istess Ġakbu, bin Marija ta' Kleofa, li kienet preżenti taħt is-salib flimkien ma' Marija omm Ġesù (Mt 27, 56; Mk 15, 40; 16, 1; Lq 24, 10; Ġw 19, 25). Kien San Ġirolmu li ppropona li Ġakbu, bin Alfew, kien fil-fatt l-awtur ta' l-ittra li ġġib ismu fil-Ġdid Testment.

Fl-aħħarnett, hemm Ġakbu "ħu l-Mulej". "Ħut il-Mulej" (1 Kor 9, 5; Mk 6, 3) huma qrabatu. Dan Ġakbu ma kienx dixxiplu tal-Mulej, imma jidher li kkonverta fi żmien bikri, forsi wara l-qawmien tal-Mulej (1 Kor 15, 7; Atti, 1, 14). Dan Ġakbu ħa f'idejh it-tmexxija tal-Knisja f'Ġerusalem u sar wieħed mill-mexxejja l-aktar importanti, kif jindika l-appos-tlu Pawlu f'Gal 2. Kien hu li mexxa l-Konċilju ta' Ġerusalem (Atti 15). L-istoriku Lhudi Josephus Flavius igħid li dan Ġakbu ġie maqtul fuq ordni tal-Qassis il-Kbir Ananus. L-istoriku tal-Knisja, Ewsebju minn Ċesarija, jikteb li Ġakbu ġie maqtul fis-sena 67, ftit qabel Vespażjanu beda jattakka lill-belt ta' Ġerusalem. Irridu hawn niftakru wkoll li dan Ġakbu kien meqjus bħala l-esponent prinċipali ta' l-Insara ġejjin minn nisel Lhudi fl-ewwel seklu ta' l-istorja tal-Knisja. Huwa dan Ġakbu li tradizzjonalment huwa meqjus bħala

Fuħħar ta' żmien Ġesù: *imsiebaħ*

l-awtur ta' Ittra li fil-Ġdid Testment iġġib ismu.

Ix-xhieda li Ġakbu huwa l-awtur ta' din l-Ittra hija qawwija, anke jekk hemm min ippropona li l-Ittra ngħatat l-isem "ta' Ġakbu", biex ikollha awtorità fis-snin bikrija ta' l-istorja tal-Knisja. Hemm min saqsa kif bniedem mill-Galilija seta' kien imħarreġ biżżejjed biex jikteb ittra bil-grieg raffinat.

Imma ħadd ma' jista' jipprova li dan Ġakbu kien fil-fatt imħarreġ u anke influwenzat minn idejat Ellenistiċi. Imbagħad ma rridux ninsew li kemm-il darba, l-awturi fil-Ġdid Testment inqdew ukoll bis-segretarji għall-kitbiet tagħhom. Ġakbu kien rappreżentant tal-Insara ġejjin minn nisel Lhudi u fil-fatt din l-ittra tidher li hija miktuba lill-udjenza Lhudija-Nisranija. Fil-fatt, fl-Ittra, wieħed isib ħafna allużjonijiet għall-Antik Testment u t-tradizzjoni Lhudija; hemm imbagħad l-istqarrija Lhudija li "Alla huwa wieħed" (2, 19); it-traduzzjoni "il-laqgħat tagħkom" (2, 2) tista' tiġi tradotta "fis-sinagogi tagħkom". Dawn huma ħjiel li jistgħu jgħinuna nifhmu li din l-ittra nkitbet f'kuntest Lhudi, kuntest bħalma nissoponu li kien l-ambjent tal-Knisja-Omm ta' Ġerusalem.

Il-qarrejja huma deskritti bħala "it-tnax-il tribù mxerrda mad-dinja", allużjoni għall-Insara ta' nisel Lhudi li tferrxu mad-dinja wara l-martirju ta' Stiefnu u l-persekuzzjoni li qamet kontra l-Knisja f'Ġerusalem. L-ittra tixhed għall-istat ta' taqlib fuq kull livell li l-belt ta' Ġerusalem għaddiet minnu fis-snin li wasslu għar-rewwixta kontra r-Rumani bejn is-snin 67-70 wara Kristu. Hu forsi għalhekk li l-ittra ssemmi l-vjolenza, il-korla u l-qtil. Dan kollu jkompli jsaħħaħ il-fehma li dan Ġakbu huwa fil-fatt l-awtur ta' l-Ittra.

Ittra jew Kitba?

Imma din hija Ittra jew kitba mod ieħor? Minn barra tidher bħala ittra għax għandna tislija introduttiva li tixhed għal dan: "Ġakbu, qaddej ta' Alla u tal-Mulej Ġesù Kristu, lit-tnax-il tribù mxerrda mad-dinja: sliem". Iżda mbagħad ma nsibux konklużjoni; b'differenza mill-Ittri ta' Pawlu, ma nsibux rikordji personali u lanqas ma jiġu msemmija xi problemi partikulari konkreti li jista' jkollhom kuntest storiku preċiż.

Aktar milli Ittra fis-sens strett tal-kelma, nistgħu ngħidu li għandna kitba li tista' tissejjaħ "kattolika", fis-sens li hija tajba għall-knejjes kollha. Għandna speċi ta' kitba-tħeġġiġa lill-ewwel insara biex igħixu ħajja tajba u mimlija virtujiet.

Hija mibnija fuq l-Antik Testment, b'mod partikulari t-tradizzjoni Sapjenzjali. Huwa jipprova jħeġġeġ lill-ewwel insara jħarsu lejn id-dinja bil-lenti tal-fidi tagħhom f'Alla u f'Ġesù Kristu, il-Mulej tagħhom, u t-tagħlim tiegħu. Kitba-tħeġġiġa li ċertament hija valida sallum, ġaladarba hija wkoll Kelma ta' Alla. Kitba-tħeġġiġa li mhux faċli taqsamha f'taqsimiet ċari u distinti għal raġunijiet ta' studju jew ta' tagħlim.

Nistgħu ngħidu li din l-ittra jew kitba-tħeġġiġa hija ġabra ta' pariri fuq l-imġieba tajba mogħtija lil dawk li jemmnu; hija kitba li tindika liema mġieba hija konformi għall-fidi u liema hija l-imġieba li n-nisrani għandu jevita. U ġaladarba l-kitba ta' Ġakbu hija aktar interessata fuq l-imġieba, irridu ngħidu mela li huwa ftit jagħfas fuq il-prinċipji tal-fidi u r-riflessjoni teoloġika. Dawn jissemmew indirettament meta jrid jagħti raġuni għall-imġieba nisranija li huwa qiegħed jipproponi.

F'din il-kitba nistgħu ngħidu li nsibu insistenza fuq

Fuħħar ta' żmien Ġesù: *musbieħ*

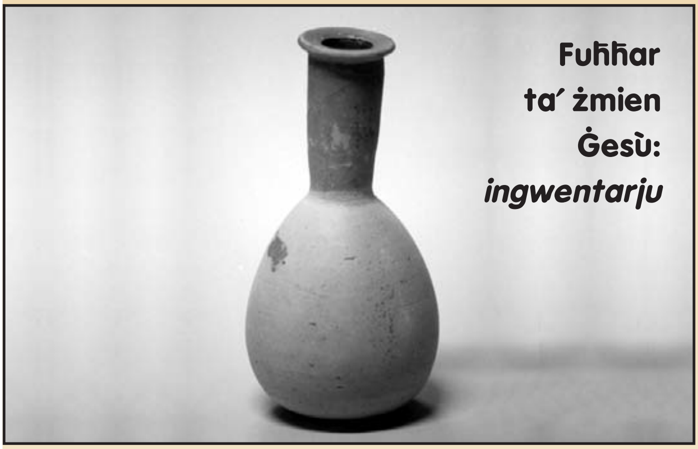

l-għażla ta' l-għerf veru, għerf li ġej mingħand Alla; l-importanza li l-fidi ma tkunx biss aċċettazzjoni intellettwali imma li tkun fidi ħajja tidher fl-għemejjel ta' l-imħabba; li wieħed ma jinsiex is-sejħa għall-perfezzjoni, sejħa li tfisser li wieħed għandu jimxi fit-triq ta' l-ubbidjenza lejn il-kelma ta' Alla; u dan kollu b'viżjoni miftuħa għall-ħajja ta' dejjem u l-ġudizzju li għandu jsir mill-Mulej.

Taqsim tal-Ittra/Kitba u kontenut

Diġà għidna li din l-ittra mhix faċli li wieħed jaqsamha f'taqsimiet ċari u distinti. Diversi ppruvaw imma t-taqsimiet mhumiex dejjem ġustifikati. Taqsima f'unitajiet letterarji saret minn K. Kurzdofer u forsi hija t-taqsima l-aktar popolari li ġiet adottata mill-istudjużi. Dan l-istudjuż jaqsam l-ittra fi sbatax-il unità letterarja. Ser nippreżentahom bil-vers introduttiv tagħhom.

I Ġak 1, 1-11:

"Ġakbu qaddej ta' Alla". F'dawn il-vrus Ġakbu iħeġġeġ lill-insara jistabru fit-tiġrib li miegħu kienu qegħdin iħabbtu wiċċhom. Ifakkarhom li s-sabar iwassal ukoll għall-perfezzjoni nisranija. U dan mhux mertu tal-bniedem, imma huwa mertu ta' Alla li jagħti l-għerf veru lil dawk li jitolbuh dan id-don bil-fidi. Il-fqir, minkejja l-istima baxxa li jirċievi mill-bnedmin, huwa kbir f'għajnejn Alla. L-għana hija transitorja u tgħaddi bħal kollox. "Ħa jiftaħar ħuna l-fqir li Alla għollieh u l-għani jiftaħar fl-umiljazzjoni tiegħu".

II Ġak 1, 12-18:

"Hieni l-bniedem li jistabar bit-tiġrib". F'dawn il-vrus insibu stedina biex wieħed jistabar bit-tiġrib, jissielet kontra t-tentazzjoni għall-ħażen: "Hieni l-bniedem li jistabar fit-tiġrib, għax wara li jkun għeleb it-tiġrib, jaqla' l-kuruna tal-ħajja li l-Mulej wiegħed lil dawk li jħobbuh". Ġakbu jinsisti li t-tiġrib mhuwiex ġej minn Alla; it-tiġrib ġej mill-passjoni tal-bniedem li ma tiġix immexxija lejn it-tajjeb: "imbagħad il-passjoni, meta tnissel, tiled id-dnub; u d-dnub, meta jilħaq il-milja tiegħu, iġib il-mewt". Il-vrus 17 u 18 huma stqarrija mill-isbaħ: kull don ġej minn Alla, anke d-don tal-ħajja ġdida frott il-fidi. "Kull ħaġa tajba li tingħata u kull don perfett jiġi mis-sema, jinżel mingħand il-Missier, l-għajn tad-dawl, li fih ma hemm ebda tibdil anqas dell ta' tidwir Għax ried hu, wellidna bil-kelma tal-verità biex inkunu l-ewwel frott tal-ħlejjaq tiegħu".

III Ġak 1, 19-27:

"Kunu afu dan, ħuti għeżież". Hawnhekk Ġakbu jħeġġeġ lill-insara biex ikunu minn dawk li jisimgħu u jgħixu l-Kelma ta' Alla: "Kunu intom dawk li jagħmlu l-kelma u mhux tisimgħuha biss u hekk tqarrqu bikom infuskom....imma dak li jgħarbel sewwa l-liġi perfetta tal-ħelsien, u jżomm sħiħ magħha, ma jkunx wieħed li jisma' biss u jinsa, iżda jkun wieħed li jagħmilha; hieni dan fl-għemil tiegħu". Kull min jisma' u jagħmel il-kelma jsib il-qawwa biex jeħodha kontra l-korla, irawwem is-smiegħ u l-ħlewwa fih innifsu, irażżan ilsienu, u jinfetaħ għall-bżonnijiet ta' l-iltiema u r-romol. Din hi l-qdusija.

IV Ġak 2, 1-13:

"Ħuti, tħalltux il-fidi f'Ġesù Kristu, il-Mulej tagħna tal-glorja, mal-ħarsien lejn l-uċuħ". Ġakbu jeħodha bil-qawwa kontra l-ipokrisija, kontra dawk li jippreferu l-għonja, anke fl-assembleja liturġika, a skapitu tal-foqra li jiġu mwarrba. Il-liġi ta' l-imħabba tal-proxxmu hija liġi li twarrab il-preferenzi. U hemm raġuni solida għal dan: "m'hux Alla kien li għażel lill-foqra għad-dinja biex jistagħnu fil-fidi u jsiru werrieta tas-Saltna li hu wiegħed lil dawk li jħobbuh?" Anke f'din il-ħaġa n-nisrani għandu jaħdem għall-perfezzjoni:

"Hekk għandkom titkellmu u hekk għankom iġġibu ruħkom, bħallikieku wasaltu biex isir ħaqq minnkom taħt liġi ta' ħelsien. Għax il-ħaqq ikun bla ħniena għal min ma jurix ħniena; u l-ħniena tirbaħ fuq il-ħaqq".

V Ġak 2, 14-26:

"X'jiswa', ħuti, li wieħed jgħid li għandu l-fidi jekk ma jurihiex fl-għemil tiegħu?". U dan il-vers jispjega tajjeb it-tħeġġiġa ta' Ġakbu. "Il-fidi, jekk tkun weħidha u ma jkol-lhiex l-għemil, tkun mejta fiha nfisha". Ġakbu jinsisti li l-fidi mhix biss aċċettazzjoni intellettwali. Trid tidher fl-għemejjel ta' karità. Mhux biżżejjed tgħid li temmen; fl-aħħar mill-aħħar anke x-xitan jemmen li Alla huwa wieħed, imma b'daqshekk il-fidi tiegħu ma tiswa' xejn. Ġakbu jġib l-eżempju ta' Abraham u ta' Raħab iż-żienja: it-tnejn ġew ġġusti-fikati minħabba l-fidi li deh-ret fl-għemil, wieħed bl-offerta ta' Iżakk u l-oħra għax laqgħet il-messaġġiera u bagħtithom minn triq oħra. "Għax bħalma l-ġisem mingħajr ruħ hu mejjet, hekk ukoll hi mejta l-fidi mingħajr għemil".

VI Ġak 3, 1-12:

"Ħuti, la ssirux ħafna minnkom għalliema". Din il-parti tibda b'din it-tħeġġiġa li tfakkar fir-responsabiltà kbira ta' min igħallem. Dan id-diskors isir biex igħaddi biex ifakkar lill-insara fuq il-qawwa ta' l-ilsien, biċċa żgħira minn ġisimna imma qisu l-ilġiem li jrażżan iż-żie-mel u t-tmum li jmexxi l-basti-ment u n-nar li jqabbad il-foresta. Kliem Ġakbu hu ċar biżżejjed biex jinftiehem waħdu! "...u l-ilsien huwa nar, huwa dinja ta' ħażen fost il-membri ta' ġisimna, iniġġes

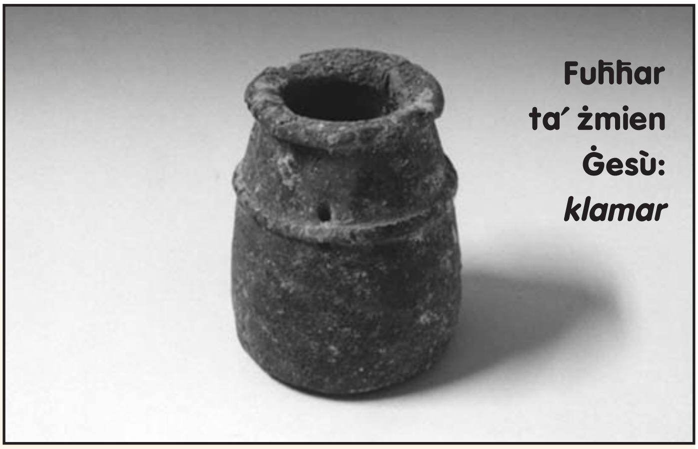

Fuħħar ta' żmien Ġesù: *klamar*

il-ġisem kollu u jkebbes ir-ritmu tal-ħajja, hu nnifsu mkebbes mill-infern. Kull xorta ta' bhejjem u għasafar, kull xorta ta' bhejjem li jitkaxkru ma' l-art u ta' ħut, dawn kienu u huma mman-sati mill-bnedmin. Iżda ħadd ma għandu ħila jimmansa l-ilsien; kollu deni, bla kwiet, mimli velenu li jġib il-mewt. Bih aħna nbierku lill-Mulej, lil Missierna, u bih nisħtu lill-bnedmin xbieha ta' Alla. Minn ilsien wieħed joħorġu l-barka u s-saħta. Dan m'għandux ikun ħuti. Jaqaw jista' jnixxi ilma ħelu u ilma salmastru mill-istess għajn? U, ħuti, tista' s-siġra tat-tin tagħmel iż-żebbuġ. Tista' d-dielja tagħmel it-tina? L-ilma mielaħ ma jsirx ilma ħelu".

VII Ġak 3, 13-18:

"Hemm xi ħadd għaref u għaqli fostkom?". F'dawn il-ftit vrus Ġakbu jqiegħed kon-tra xulxin l-għerf tas-sema u l-għerf ta' l-art. Dan ta' l-aħħar jidher fil-għira, fl-imrar, fil-ħsieb għall-glied. Il-għerf tas-sema, hu għerf safi, u jidher fit-tjubija, fil-ħlewwa, huwa kollu ħniena u frott tajjeb, ma jħarisx lejn l-uċuħ u huwa bla qerq. Huwa għerf li jfittex is-sliem u jkollu l-frott tal-ġustizzja.

VIII Ġak 4, 1-10:

"Mnejn hu ġej il-glied u t-tilwim bejnietkom?". It-tweġiba jagħtiha Ġakbu stess: "mill-passjonijiet li hemm jitqabdu f'ġisimkom". U l-għerq ta' dan kollu hu għaliex l-insara jitolbu ħażin! "Titolbu, u ma tik-sbux, għax titolbu ħażin: titolbu ħa jkollkom xi tberb-qu fix-xalar!" Alla jrid li min jemmen jgħożż id-don tal-Ispirtu fih u ma jagħmilx kompromessi mal-ħażen; u dan fi spirtu kbir ta' umiltà u ta' fidi f'Alla li minnu jiġi kull ġid. Hawn hi t-tweġiba ta' Ġakbu: "Mela oqogħdu għar-rieda ta' Alla. Ieqfu lix-xitan, u hu jaħrab minnkom. Ersqu lejn Alla, u hu jersaq lejkom."

IX Ġak 4, 11-12:

"Toqogħdux tqassu fuq xulxin, ħuti". Tħeġġiġa oħra biex in-nisrani ma jqassasx fuq ħuh, għax b'hekk ikun qiegħed jagħmilha ta' mħallef u jiġġudika lill-istess ħuh. "Wieħed biss huwa l-Imħallef: dak li għandu s-setgħa jeħles u jeqred. Int min int biex tiġġudika lil ħaddieħor?"

X Ġak 4, 13-17:

"Issa ejjew,intom li tgħidu". F'dawn il-vrus Ġakbu jerġa' jfakkar li t-tajjeb ġej minn Alla. Il-bnie-

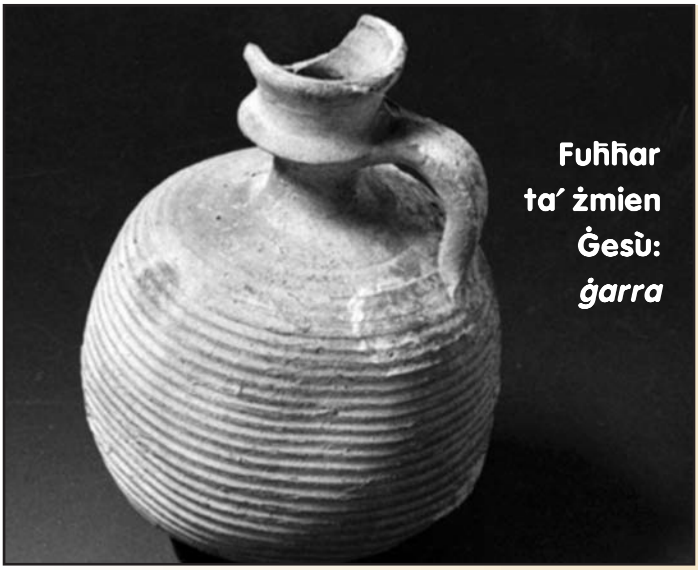

Fuħħar ta' żmien Ġesù: ***ġarra***

dem li jemmen fih ma jqiegħedx it-tama fih innifsu imma fuq Alla biss, u jgħix dejjem fl-ispirtu ta' fiduċja li twasslu biex jgħid: "Jekk Alla jrid." Hemm stqarrija nteressanti fil-vers 17: "Jekk mela xi ħadd jagħraf it-tajjeb li għandu jagħmel u ma jagħmlux, jagħmel dnub".

XI Ġak 5,1-6

"Ejjew issa, intom l-għonja, ibku u ixhru fuq l-għawġ li ġej fuqkom!". Ftit vrus li jkomplu jinsistu fuq dak li ntqal qabel: misħut l-għani li jqiegħed it-tama tiegħu f'ġidu; jiġifieri miskin il-bniedem li jafda biss fil-kapaċitajiet tiegħu, fil-ġid tiegħu. Għad jasal jum il-ħaqq fuq kulħadd, speċjalment fuq min kien inġust ma' għajru.

XII Ġak 5, 7-8:

"Ħuti, stabru, sa ma jasal il-Mulej". Għandna tħeġġiġa oħra għas-sabar. Jum il-Mulej għad jasal tassew. In-nisrani huwa dak li jistenna bis-sabar, bħall-bidwi li jistenna b'sabar kbir il-frott għażiż ta' l-art. "Stabru intom ukoll; qawwu qalbkom, għax il-miġja tal-Mulej hi fil-qrib".

XIII Ġak 5, 9-11:

"Tgergrux kontra xulxin, ħuti". Tħeġġiġa oħra biex wieħed jaffronta t-tbatija u s-sabar. In-nisrani jiftaħ il-Kelma ta' Alla u bħala eżempju jieħu l-Profeti. "...ħudu l-profeti li tkellmu f'isem il-Mulej. Dawk li żammew sħiħ sa l-aħħar, araw, aħna nqisuhom hienja". Anke Ġob jiġi ppreżentat bħala eżempju ta' sabar.

XIV Ġak 5, 12:

"Imma fuq kollox, ħuti; la taħilfux". Vers li jħeġġeġ għas-sinċerità u l-verità f'dawk li jemmnu. "La taħilfux, u la bis-sema u la bl-art, u tieħdu ebda ġurament ieħor; iżda ħallu l-"iva" tagħkom ikun "iva" u l-"le" tagħkom ikun "le", biex hekk ma tkunux ikkundannati".

XV Ġak 5, 13-15:

"Hemm xi ħadd fostkom imnikket? Ħalli dan jitlob". Tħeġġiġa oħra magħmula bil-qalb biex l-insara jduru lejn il-Mulej fit-talb, f'kull mument, kemm fin-niket kif ukoll fil-ferħ. B'mod partikulari huma msejħa biex iduru lejn il-Mulej fil-mument iebes tal-mard: "Hemm xi ħadd marid fostkom? Ħalli dan isejjaħ il-presbiteri tal-Knisja, biex dawn jitolbu għalih u jidilkuh biż-żejt f'isem il-Mulej; it-talba tal-fidi ssalva lill-marid, u l-Mulej iqajjmu; u jekk ikun għamel xi dnubiet, jinħafrulu".

XVI Ġak 5, 16-18:

"Stqarru wieħed lill-ieħor in-nuqqasijiet tagħkom u itolbu għal xulxin". In-nisrani jibqa' mħeġġeġ biex jitlob f'kull mument. Huwa mħeġġeġ jidħol fit-talb anke għal ħuh li jkun naqas. Bħala eżempju għandna lill-Elija li daħal bit-talb għall-poplu tiegħu. "It-talba tal-bniedem ġust magħmula bil-ħerqa għandha qawwa kbira".

XVII Ġak 5, 19-20:

"Ħuti, jekk xi ħadd minnkom jitbiegħed mis-sewwa". L-aħħar tħeġġiġa. In-nisrani huwa mħeġġeġ mhux biss jitlob għal min jonqos jew għal min jidneb. Għandu wkoll iwassal għall-konverżjoni 'l min jidneb: "Jekk xi ħadd minnkom jitbiegħed mis-sewwa u xi ħaddieħor iġibu lura, dan għandu jkun jaf li min iressaq lura mit-triq il-ħażina 'l xi midneb, jeħles ruħu mill-mewt u jostor kotra ta' dnubiet".

Meta wieħed iżomm quddiem għajnejh dan il-kuntest kollu, wieħed jifhem aktar għaliex il-kitba ta' Ġakbu sejjaħnilha kitba fi spirtu tat-tradizzjoni Sapjenzjali ta' l-Antik Testment. Hija kitba, kliem ta' tħeġġiġ, li tqanqal in-nisrani jfittex l-għerf veru tal-ħajja, l-għerf li jiġi mill-fidi f'Ġesù Kristu u tidher kontinwament fi kwalunkwe espressjoni jew għemil ta' mħabba, kemm fil-persuna nnifisha u kemm fir-relazzjonijiet ma' l-oħrajn.